

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Pactis. Consilium XLIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

qui officium procuratoris, Advocati, vel sollicitatoris publice exercet, & se petentibus exhibet, *Bart. in l. 1. §. ludi. De var. & extrar. cognit. Freder. de Senis consilio 218. Alex. cons. 109. Super eo quo quaritur vol. 6.* Iam vero ex his actis non tantum non constat, Actorem in ea qualitate, aut ejus professionis fuisse, sed ex adverso constat presumptione juris, non potuisse eum tale officium exercere, aut sub mercede operas suas sic locare; & ex propria confessione Actorem cognitione propinqua d. Ioannam contingere: † ideoque incipiendo initium ex libitorum laborum, presumptionem esse, quod affectione domestica & sanguinis id fecerit; atque ita vix esse ut sumptuum factorum vlla debeat haberi ratio, multo minus salarii ac remunerationis, iure alicujus obligationis, aut officio iudicis *l. 1. in fine, in verb. pro affectione domestica, l. Alimentat. Quod in vxorem l. si pater. C. de neg. gestis.* Ita ut manifestum sit, Actorem ex morte d. Ioannae induisse audaciam & invercundiam petendi id, quod ea vivā numquam cogitatus erat; quod plerisque familiare est; qui animo & cogitatione officij, & amicitiae amico operas suas exhibent, ut postmodum depravatā primā intentione, heredes amici vexent. In summa in nuda d. Ioannae declaratione nihil constitui potest, nisi forte nuda naturalis obligatio antidotalis seu remuneratoria, † ex qua numquam potest competere actio ad exigendum, sed tantum potestas datum retinendi, *l. sed est lege §. consulat de petis. hered. Ioan. de amicis consilio 41. Quamvis probatum.* Et cum liberalitati ac remunerationi finem & modum faciat propria remunerantis ac liberalitatem exercētis voluntas, & in aliquo consensu ac providisse amico sufficiat; inquirendum esset in primis, an d. Ioanna suam sollicitationem insequendo, (quā contentus in genere fuisse dici debet Actor, qui alio modo sibi caveri aut modum salarii sibi prescribi non curavit) aliquam remunerationem fecerit; quod in proposito accidit nam constat ex depositione supradicti primi testis, quod d. Ioanna ei declaraverit, quod remunerationem huius sollicitationis fecisset per legata in suo testamento, de quo etiam hic constat; & quod Actor dicit sibi inutile esse legatum, quasi ei abjudicatum, nihil est, quia de eo non constat in his actis.

Sic ergo ex his, quae diximus, & praefati D. Advocati consilio luculenter deducta sunt, indubitissimum esse putamus jus partis appellatae & pro eo stare victoriam causae; ideoque partes Reverendi D. Iudicis esse, ut absolutoriam sententiam D. Officialis Leodiensis confirmet; Appellante in omnibus expensis condemnato.

De Pactis.

SUMMARY.

Pactum ex turpi causa.

1. Promissum turpetur exigi nequit.
 2. Iudex ex officio potest partem ex turpi causa petentem repellere.
 3. Possidentis conditio melior in paritate turpitudinis.
 4. Dos ad iustum matrimonium tantum pertinet.
- Conf. Wam. Tom. 1.

5. 7. 1. Stuprans virginem debet eam ducere aut dotari.
6. Stuprator praesumitur seduxisse.
8. Administrandi potestate concessa non est libertas dispensandi.
9. Statuto vel consuetudine induci non potest, ut Clerici immodice donent de bonis Ecclesiae.
10. Praelati debita ex fructibus beneficii solvenda.
12. Dos illicitè promissa, vel matrimonio non sequuto soluta, condici potest.
13. Lucrum nuptiale vigere statuti vel consuetudinis non debetur ex clandestino matrimonio.

CONSILIUM XLIX.

CERTA & analytica responsio dari non potest ad casum propositum; propter facti propositi incertitudinem, & ex utraque parte contrarietatem ac diversitatem. Ceterum quia sic res proponitur, ut ad utrumque responso ac decimo postuletur; praesupposita veritate facti propositi, ut in utramque partem proponitur; separatim ad utramque questionem respondendum. Et primò quidem, praesupponentes facti contingentiam talem esse, qualis pro parte Boatini regularis Praelati proponitur, nulla est dubitatio, † quin Seia ejusque modernus maritus nullam prorsus actionem habeat ad tria millia coronatorum Caiae matri ipsius promissa; ob id, quod Caia mercalem habens filiam Seiam dicto Boatino stuprandam educare vicissim promiserit usque ad pubertatis annos; ita quod turpitudine maritis stipulantis huiusmodi pecuniae exactionem impediatur, *l. Mercalem C. de condit. ob turp. caus. imò actionem alicui non permittat: * sic quod iudex adversario etiam non postulante, aut de tali turpitudine non opponente, ex officio repellere possit ex ea causa agentem, Bal. in d. l. Mercalem; satis enim se excludit agendo, & intentionem ex tali turpitudine proponendo: cum etiam pro hoc stupro poenam legis Iuliae affici debuerit, l. Et si amicus cum l. seg. Ad l. ludi de adul. Et quā ratione Caiae matri inde nulla obligatio aut actio saltem efficax competere potuit Seiae filiae, quia eadem est causa heredis & defuncti; nec debet ex delicto ac turpitudine defuncti haeres captare lucrum. † Nihil obstante quod par sit turpitudine Boatini lupi stupro & lenocinio hoc promittentis; quia in pari turpitudinis causa melior est possidentis conditio, *l. 1. C. de condit. ob turp. caus. l. In pari. de reg. iur.* quae certius dicuntur, si, quod pro parte Boatini proponitur, nulla alia promissio intercedat, quam liberalis tractationis.*

Quod ad alteram summam decem millium coronatorum attinet, propter inficiationem Boatini nihil dubitandum, quin ad illam nulla quoque actio competat; ex hac nimirum causa, quod, uti proponitur, promissa non fuerit; non etiam ex ista objectione, quod Seia ad suum concubitum Edmundum ministrum Boatini admisit, durante concubitu ipsius Boatini, * Etsi enim propter adulterium uxor donationem propter nuptias seu illius spem amittat, *l. Consensu C. de repud. in ea tamen, quae adulterium non committit, hoc est, quae varè uxor non est, ut nec donatio propter nuptias, sic nec illius amissio constitui potest, l. propter vio-*

latam

latam l. Si ea. l. Servitum l. seq. C. Ad l. l. de adult. Dotis enim & donationis propter nuptias appellatio referri non potest, nisi ad matrimonium, quæ iure subsistere possunt, l. 3. De iure dot. l. ult. C. de donat. propter nupt.

Verum tamen est, quod saltem propter stuprum & deflorationem hoc casu Boatinus obligatus sit dictæ Seixæ, etiam si nihil ei aut matri ipsius promiserit. Est enim claro iure constitutum, quod qui virginem stupro corrumpit, cogatur eandem vel uxorem ducere, vel dotare, cap. 1. De adult. preteritum si is sit Clericus, qui stuprum intulit. Is enim cum injuriam per stuprum illatam, contracto matrimonio emendare nequeat, præcisè cogitur dotem stupratæ dare, c. 2. & ibi Panor. & alij eod. tit. Henr. Bobic. in d. cap. 1. non ex naturali obligatione, neque ex liberalitate, sed involuntariè pro pena delicti. Idque in proposito casu tanto magis quod Boatinus dissimulatâ conditione sui status atque ordinis Ecclesiastici, & regularis, in quo tempore stupri seu deflorationis fuit, simulato libero statu, non sub simplici specie concubitus, sed prætextu matrimonij (uti Seia allegat) stuprum intulerit. Cui etiam ad excusationem prodesse non poterit, si forte alleget, atque etiam probet, quod Seia voluntaria se ad concubitum admiserit,

6 * quia in hac juris materia, principium delicti in stupratore, ejusque persuasionibus & illecebris quibus virginem ad concubitum etiam volentem pertrahit, constituitur; cum virgo semper præsumatur à stupratore seducta, & invita ad lapsum carnis perducta, l. 1. C. De raptu virgin. Glos. & Dyn. in c. Scienti De reg. iuris lib. 6. Panor. in d. c. 1. habet utique huiusmodi persuasio plusquam pro violenta coactione, Dyn. loco supra citato nu. 4. Pet. Anchar. in d. c. 1. n. 1. Ita ut etiam non credatur stupratori, si ante suum concubitum puellam compressam seu devirginatam ab alio fuisse dicat: stat enim juris præsumptio pro puella alleverante, se à stupratore fuisse devirginatam.

7 Cæterum quanta futura sit hæc dos, incertam habet definitionem; ob id, quod non satis liqueat de conditione Seixæ, quæ se patricio patre natam dicit: quam Boatinus probare intendit natam esse ex stupro Caix matris suæ, & ejusdam Nobilis Veneri. Cum enim dos, quæ propter stuprum à stupratore præstanda est, præstari debeat pro conditione puellæ stupratæ, Panor. in d. c. 1. & ibi Henr. Bobic. plurimum interest, qualiter & quo patre nata sit, ut plus præstetur legitimæ, quam naturali. In quo tamen iudicis arbitrium expectandum est; qui in definienda hac dotis quantitate rationem habere debet, primum conditionis, ipsius Boatini,

8 * qui quamvis suorum fructuum ac proventuum, qui supra onera suæ Prælatuæ superfluit, liberiores aliquam potestatem habere videatur, ex speciali etiam, ut proponitur Sedis Apostolicæ licentia; d. stupandi tamen prodigendi quæ, ac luxu perdendi, nullis finibus restrictam, non habet potestatem, sed erogandi tantum in honestas causas: quemadmodum contingit in servo aut filiofamilias, qui obtentâ liberâ peculij administratione liberè quidem donare potest, sed tamen donando perdere non debet, l. Filiumfam. De donat. Et sic in Prælati donandi facultas angusta est, depen-

dens à iustitia atque honestate causæ, ob quam donatur, c. 2. de donat. & à consuetudine terræ seu loci, ubi monasterium situm est c. Cæterum eod. tit. Ita ut quandoque toleranda sit Prælati donatio, tolerari tamen non debeat, quæ Ecclesiæ nimis gravis esset futura, d. c. Cæterum: * Vtique adeo, 9 ut nec consuetudine induci possit, ut tales immo-dicæ & effrenatæ de bonis Ecclesiasticis disponente, Panor. in c. Cum in officiis de testam. stat. c. Relatum 2. §. licet autem mobilia de testam. & omnium minime, ut etiam ob huiusmodi turpes causas, & ex dissolutiore vita donare possint. † Et quamvis 10 de fructibus Prælatorum vel beneficij, creditoribus Prælati, non tantum ex contractu seu quasi, sed etiam ex delicto satisfieri possit ut quidam volunt, Doct. in c. Pervenit De fideiuss. Ant. de Butrio, & Ioan. de Imola, in c. Olim 16. de restitut. spoliat. in proposito tamen, quia ex conditione stupratoris, dotis quantitas constituenda ac definienda est, strictior debet esse illius modus, ut propter restrictionem potestatem donandi, à iure ei permissam, tenuiorem quoque dotem iudex assignare debeat.

Secundo tenuioris huiusmodi dotis assignandæ 11 occasionem præbent jam de facto cum ministerio dicti Boatini contractæ nuptiæ; cum scrupulosam strictamque juris rationem, & subtilitatem sequendo, probabiliter defendi posset, nullam prorsus dotem dictæ Seixæ deberi: nam causa huius donationis propter antecessens stuprum est, ut stuprata facilius maritum inveniatur, quem non benè dotata se dignum non inveniet amisâ virginitate, quæ velut secunda dos est, Panor. in d. cap. 2. de adult. nu. 15. & ibi Ioan. de Anania nu. 2. in fine. Paris de vincto tract. de Syndic. in dict. compositio. versic. quia plures nu. 2. & 3. Invenio autem marito, eique sine exactione huius dotis muliere nuptâ, nulla similis occasio est petendæ huiusmodi dotis, velut cessante illius causâ finali. Sed rigidiore hæc consideratione omisâ, hoc saltem verum est, minorem dotem esse assignandam propter jam contractas nuptias; talem scilicet, qualem postulat conditio mariti, & quâ ille ab initio, si ante contractum matrimonium ultro oblata fuisset, contentus futurus erat. Consultum igitur est, ut Boatinus æquis moderatisque conditionibus cum dicta Seia, ejusque marito pacificatur, pro evitanda scandalo; aut si huiusmodi condiciones admittere nolint, arbitrio iudicis res permittenda erit.

Ex contrario præsupponentes factum, ut pro parte Seixæ ejusque mariti propositum est, videlicet mentito & simulato statu regulari, sub specie & spe futuri matrimonij, tam Caix matri, quam Seixæ filix factas respectivè fuisse promissiones trium millium, & decem millium coronatorum, quantumvis eo respectu maiore commiseratione digna videri posset Seia, non eò tamè magis sustineri poterit conclusio ac petitio pro parte dictæ Seixæ ejusque mariti adversus Boatinum proposita. † Id. 12 quæ primum ex ea ratione, quod soluta etiam huiusmodi summa, causâ de iure aut facto non secuta, repeti posset, l. Aviculo De condict. sine caus. l. 1. C. de condict. ob caus. datorum: multo ergo magis promissa retineri; etiam si in promittente turpitudinem versetur, & stipulantes in ignorantia fuerint impedimenti, DD. in d. l. Aviculo & in d. l. 1. Nam

Nam agendo ex huiusmodi promissione, sine actione licet instruere dicendi sunt. Deinde quod rem exade perpendendo, in executione huius rei deprehendatur par delictum stipulantium & promittentis; ex hac nimirum consideratione, quod non proponatur inter Boatinum & Seiam matrimonium saltem clandestine & de facto contractum fuisse. Inde enim consequitur, nec de facto qui sem impletam fuisse causam, ob quam promissio facta dicitur: ita ut hoc casu sit, quod Caix & Seia imputetur, cur omisso matrimonio per stuprum Beatia adhererint; idque maxime, si detectus prius fuerit status dicti Boatini, ex quo iam tunc intelligere poterant & debebant cum ipso ius connubij esse non posse, & inter ipsos legem seu conventionem dici non potuisse, ex qua promissa propter nuptias exigi possent. *Et si necesse de donat. inter vir. & uxorem.* Sin vero de facto forte contractum fuerit matrimonium, vel per interpositionem Sacerdotis, vel ex secuta copula, propter antecedentem aliquam promissionem futuri matrimonij, cap. *Is qui fidem de spons. & marim.* nihil postior erit petitionis causa, propter vitium clandestinitatis, quod quoad hic conjunctos inducit presumptionem male fidei, & scientie impedimenti, c. *Cum inhibi- tio de clandest. de spons.* I. quemadmodum etiam iurum statutarium seu consuetudinarium non debet alteri tri conjugum, qui clandestine matrimonium contraxerunt, *Augul. in. Beronius q. 107. Hostien. in Summa tit. Quis filij sui legatum §. 2. & tit. De clandest. de spons. §. fin.* Ita ut quoquo res vertatur, certissimum sit, prefatam Seiam non esse fundatam, ut ex proposita actione quicquam obtinere possit; multoque minus ratione interesse, quod praetendit, de amissa occasione trium millium dyetarum propter hoc stuprum ac simulatum matrimonium; ob id, quod sua culpa in id se coniecit; quae rebus adhuc integris, detecta condicione Boatini, pedem referre potuisset, & minime debuisse clandestine peccando in eaetate (qua ad concubitum viri idonea, ignorare non potuit se peccare, c. *1. De delictu pueror.*) se corream delicti facere; ita quod sibi imputare debeat damnum, in quod sua culpa incidit, l. *qui occidit §. in hac Ad Legem Aquil.* cum nemo ex improbitate sua actionem sibi pariat, l. *itaque fallo de furtis* vel ex suo delicto conditionem suam meliorem faciat, l. *non fraudantur §. nemo de reg. iuris.* Cum aliqui exorbitantia huiusmodi promissionis in ipsum Boatinum non cadat, ut superius dictum est; quae in omnem eventum restringenda esset ad fines & limites, de quibus paulo ante diximus; quia ad summum & extremum, quod Seia cum suo marito obtinere poterit, existant in moderata quadam summa loco dotis, propter illatum stuprum.

De Pactis

SUMMARIVM.

Pactum super fructibus in absentia percipiendis.

1. Dyetarum dinumeratio in delegationibus quomodo facienda.
2. Delegatio causa in qua dioecesi fieri debeat.
3. Fructus beneficij vendi possunt.

Conf. Wamf. Tom. I.

4. Simoniacum non est pro remuneratione aliquid dare.
5. Concessio perpetua de percipiendis fructibus in absentia est illicita.
6. Intellectus c. ult. De rescript. lib. 6.
7. Beneficia personalem residentiam non requiruntia possessoribus in absentia concedunt fructus.
8. Remuneratio loco fructus beneficij absenti permitti possunt.
6. Concessioni gratiose Capitulum non cogitur perpetuo stare.

CONSILIVM L.

AD quaestiones, quae pro parte D. Ioannis van Vergelwegen super controversia, quam habet cum Decano & Capitulo Collegiate Ecclesiae Sancti Walburgis oppidi Furnensis, proponuntur, ordine respondendo, & primo ad illam quaeritur, an citatio per Reverendissimum Episcopum Ipreensem delegatum Iudicem Apostolicum adversus dictum D. Ioannem Bruxellis in alia dioecesi residentem, decreta & executioni mandata, iure subsistat, dictumque D. Ioannem ad comparandum, & iuri litendum, constringat, non obstante, quod oppidum Bruxellense ab Iprensi civitate ultra tres dietas distare videatur, ultra quas virtute rescripti Apostolici, multo minus ejus Legatorum, quis coram delegato iudice citari & conveniri nequit, c. *Nonnulli de rescript. c. Statutum §. Cum vero sub finem de rescript. lib. 6.* paucis responderetur in constituendis dietis, ad illarum debitum concursum vel excessum, non inspiciendum esse locum, ad quem quis citatur, seu unde evocatur, sed extremos fines utriusque dioecesis, tam evocantis quam evocati d. §. *Cum vero in verbis, a fine sua dioecesis.* ita ut, si illa, seu extrema pars dioecesis Iprensis ab extremo fine dioecesis Mechliniensis (sub qua est Bruxella) non distat ultra tres dietas, recte ex dioecesi Mechliniensis vigore rescripti Apostolici fieri possit citatio & evocatio in dioecesi Mechliniensis commorantis.

Verum alio respectu, certiorque ratione potest haec citatio oppugnari, & nullitatis argui ex nullitate & inutilitate rescripti Nuntij Apostolici: quae in eo constituitur; quod per constitutionem Bonifacii Papae VIII. in d. c. *Statutum §. Cum autem Actor,* constitutum sit, quod, cum Actor & Reus sunt diversarum dioecesium, Actor debeat adversus suum Reum impetrare rescriptum, non in sua dioecesi vel civitate, sed vel in dioecesi Rei, vel in alia tertia. Cum igitur dictus D. Ioannes Reus in oppido Bruxellensi, & dioecesi Mechliniensis resideat; Furnensis vero Capitulum sit sub dioecesi Iprensi, non potest valere aut subsistere hoc Nuntij Apostolici rescriptum, quo D. Ioannes Reus ex sua dioecesi Mechliniensis trahitur ad alienam dioecesin Ipreensem: inde enim reluleat manifesta dicti rescripti nullitas; propter clausulam *decretis irritantis* dictae Bonifacianae Constitutioni subiectam, in d. c. *Statutum §. ult.* qua ipso iure irritum & inane decernitur, quicquid contra dictam constitutionem attentari contigerit. Ex qua consideratione praefatus D. Ioannes jurisdictionem dicti D. Episcopi Iprensis certius declinare poterit.

H 2

Plus